

DE GESPLETEN MENS

U denkt waarschijnlijk dat we nu onmiddellijk de kant uitgaan van de psychologie. Dat is eigenlijk niet de bedoeling.

De mens heeft aan de ene kant een tamelijk logisch denken. Hij denkt dus in oorzaak en gevolgverhoudingen, trekt conclusies en weet ook de toekomst te voorzien aan de hand van zijn ervaringen, aan de hand van het nu geconstateerde. Daarnaast achter wordt de mens geconfronteerd met een soort innerlijk weten dat volkomen a-logisch is.

Als wij eens kijken naar de vrouw (dames, u moet het mij niet kwalijk nemen, het is geen discriminatie in dit geval), dan zien wij dat vrouwen de neiging hebben om schijnbaar onlogische conclusies te trekken. Daarbij blijkt echter wel dat ze heel vaak toch juist zijn. Als je dat moet vertalen kun je zeggen: Een vrouw denkt in hink-stapsprongen. De man echter denkt in marsritme. Daarin ligt het verschil. De vrouw gaat a.h.w. over een aantal tussenliggende stappen heen en neemt intuïtief zoals dat heet, een punt op dat schijnbaar geen direct logische samenhang vertoont en komt van daaruit tot een conclusie die eveneens, gezien het eerste en het tweede punt, niet logisch is. Dit zijn punten waar we eens over moeten nadenken. Er wordt natuurlijk gezegd: De vrouw werkt veel meer met het onderbewustzijn: iets wat ik waag te betwijfelen. Ik geloof dat het eerder een kwestie is van een denk-discipline. Een mens leert op een bepaalde manier conclusies te trekken. Daarbij zal de vrouw meer intuïtief te werk gaan, al is dat in de laatste tijd afgenomen. De man is geneigd om precies volgens de regels te werk te gaan: iets wat ook de laatste tijd gelukkig iets is verminderd. De denk-discipline maakt uit wat je redelijk in de wereld constateert en wat je in de wereld verwacht. Maar er zijn zaken, die redelijk gezien absoluut onzin zijn. Geloof, bijvoorbeeld.

Een geloof is iets waar je absoluut geen redelijke basis voor kunt aanvoeren. Je kunt een rationalisatie geven. Maar die rationalisatie op zichzelf gaat alweer uit van een aangenomen punt. Dat punt is onbewijsbaar: het is niet logisch. Ideologieën. Deze gaan ervan uit dat alle mensen volgens een bepaald systeem zullen reageren en denken, ofschoon in de praktijk voortdurend blijkt dat de mensen dat nooit doen. Toch zijn er mensen, die aan een bepaald systeem, een bepaald geloof zodanig vastgekleefd zijn dat ze daardoor zelfs hun redelijkheid a.h.w. terzijde schuiven. Komt er dan een ogenblik waarop dat geloof in hun ogen of volgens hun gevoel faalt. Dan weten ze helemaal geen weg meer omdat zo den het kind met het badwater gaan weggoeien en niet begrijpen dat de logische samenhang niets te maken heeft met het gevoelde geloof, het innerlijke geweten. Als wij spreken over een gespleten mens, dan spreken we vooral over dit punt. Want een mens is een eenheid. Hij zou het althans moeten zijn. Maar die eenheid zou dan ook als eenheid moeten kunnen functioneren en reageren. Mag ik u een vraag stellen? Een gewetensvraag. U hoeft daarop geen antwoord te geven, anders wordt het een Toren van Babel of een doodse stilte.

Hoe vaak doet u dingen terwijl u weet, dat u iets anders zou moeten doen? Het is maar een vraag. Als u weet wat u zou moeten doen, waarom doet u het dan niet? Dat kun je alleen verklaren, als je zegt: een mens heeft bepaalde instinctdrangen, gewoontepatronen. Hij heeft bepaalde gevoelspatronen en die zijn eigenlijk bepalend voor zijn feitelijke daden. Dit is een stelling, die natuurlijk volkomen in strijd is met de mens als redelijk wezen. Dat is duidelijk.

Toch ben ik bereid de stelling te verdedigen en te zeggen dat ongeveer 80 tot 90 % van de mensen waar ook ter wereld, dus van al wat er op aarde leeft aan mensen, niet door redelijk denken maar door die gewoontepatronen, denkpatronen en vooral gevoelspatronen worden bepaald. Als dat het geval is, dan staat die arme mens in een wereld waar hij niets van begrijpt. Want hij wil toch het goede: hij doet het alleen verkeerd. Hij bedoelt het wel goed, maar het valt altijd anders uit. Hij verwacht bepaalde dingen, maar redelijk gezien zou hij die niet mogen verwachten. Toch voelt hij zich in zijn verwachtingen beschaamd en wil dan vaak wraak gaan nemen op de wereld. Het is begrijpelijk, dat bij de mensheid er zoveel eigenaardige dingen ontstaan.

Als wij denken aan b.v. de houding van bepaalde sekten. Die kunt u in de islam zoeken, in India of waar u maar wilt. U hoeft heus niet te kijken naar wat hier in Nederland aan dat soort dingen allemaal voorhanden is. Dan blijkt vaak dat deze mensen in een tweestrijd verkeren en eigen lijk geen oplossing weten.

De orthodoxe islamieten b.v. willen in feite terug naar de tijd van Mohammed. Zij willen het geloof in zijn pure essentie beleven en daarom proberen ze de hele ontwikkeling van de wereld een beetje opzij te schuiven: zij willen er niet teveel mee te maken hebben. Alleen als het binnen het geloofspatroon past, dan is iets aanvaardbaar. Als je daar nu rekening mee houdt, dan wordt duidelijk waarom zoveel islamitische landen in deze tijd in grote moeilijkheden verkeren. Aan de ene kant is het een zeer echt een qua geloofswaarde tamelijk simpele geloofsgemeenschap. Aan de andere kant zijn de eisen van de moderne wereld in strijd met de denkbeelden van de islam.

De islam zal u niet verbieden om een ander geld te lenen, maar wel om rente te vragen. De islam stelt, dat u als onderdaan 1/10 van uw inkomen moet betalen aan de staat. Ik denk, dat menig Nederlander blij zou zijn, als de Tiende Penning waartegen de mensen in Alva's tijd zo hebben gevochten nu nog van toepassing zou zijn. Maar in de moderne wereld kan dat niet, omdat de staat een veel te complex geheel is geworden, dat de functies daarvan te groot zijn en bovendien omdat de internationale verhoudingen altijd weer elk land in zijn mogelijkheden en ook in zijn noodzaken bepalen. U denkt waarschijnlijk: dat is een gek verhaal. Toch is dat werkelijk zo.

Datgene wat er in Iran gebeurt is te danken aan de wens om terug te keren naar voorheen. Maar gelijktijdig heeft men wel de olieproductie nodig, want men moet het financieren. Aan de ene kant wil men geen rente betalen of rente ontvangen. Aan de andere kant heeft men eigen wapens nodig en die kunnen weer niet functioneren, als er niet allerlei rentepercentages bestaan. Het is juist daarom dat men in de eenvoudiger zaken die het volk niet direct kan zien zo ontzettend doordrijverig orthodox blijft. Datzelfde kunnen we ook zien als we in Nederland gaan kijken. Aan de ene kant is men in Nederland wel liberaler ingesteld. Het is vreemd, maar Nederland is een van de landen waar de meeste liberale socialisten wonen. Dat is al een contradictio in terminis. In Nederland wordt men in feite nog steeds geregeerd door kerken, stemming en belang. De wetgeving wordt niet bepaald door de behoeften en de noodzaken van de gemeenschap maar door bepaalde idealen, zelfs als die niet passen in de structuur van een dergelijke kleine overbevolkte staat als het land is. Het is een gespletenheid die zich zowel maatschappelijk als anderszins voortdurend profileert.

Waar je ook gaat, waar je ook staat altijd weer ontmoet je het denkbeeld dat voert tot allerlei handelingen die redelijk gezien onverantwoord, overbodig of zelfs misdadig zijn. Wat zoudt u ervan denken, als we eens gingen kijken naar de wereld van het geloof? Waarom geloof je eigenlijk? Je gelooft, omdat je in jezelf de behoefte hebt een verklaring te vinden. Het geloof is een poging om je te onttrekken aan een logica, die je - gezien allerlei patronen in je weken - toch niet helemaal kunt volgen. Vergeving van zonden wordt steeds noodzakelijker naarmate de gelovingen zich duidelijk als zondaars ervaren. Want door het afwentelen van de schuld behouden ze dan voor zichzelf de mogelijkheid om in een redelijke gezondheid verder te zondigen. Als u kijkt naar allerlei ideële denkbeelden - dan kunt u wat mij betreft gaan informeren bij de vakbondsmen, bij de socialisten of liberalen - dan zult u ontdekken dat ze wel bepaalde stellingen verkondigen, maar dat ze niet in staat zijn om volgens die stellingen zelf te leven. Waarom hebben ze die stellingen nodig? Omdat ze in hun streven en gedrag elementen erkennen die alleen via een dergelijk ideaal gerechtvaardigd kunnen worden. Dan is die mens niet alleen gespleten, maar hij is eigenlijk een beetje hulpeloos. Hij wordt door allerlei andere verschijnselen voortgedreven.

De gespleten mens is juist door die gespletenheid het slachtoffer van allerlei stromingen. Je hebt de behoefte om het beter te weten dan een ander. Maar hoeveel van die betweters zullen hun pretentie van beter voorgelicht of ingelicht te zijn niet baseren op de hoofdartikelen van de een of andere redacteur die ook niet beter is. Dan gaat men echter handelen alsof het waar is. Kijk eens naar die mens als geheel en probeer te begrijpen hoe de totale opbouw is. Wij hebben een geest. In feite ook een geloofspunt, maar langzamerhand kun je dat wel een beetje aanvaardbaar maken. Er is een deel van de persoonlijkheid dat ongeacht bestaan of niet bestaan van het lichaam aanwezig blijft. Daarin liggen herinneringen aan vele levens. Er is dus een heel ervaringspatroon opgebouwd. Dat ervaringspatroon wordt bij een geboorte op

aarde omgezet in een conditionering. Je bent geconditioneerd tot bepaalde reacties op grond van vroegere belevingen en ervaringen waaraan je bewust geen deel meer kunt hebben.

Dan hebben we verder nog de geestelijke wereld. De geestelijke wereld heeft eigen wetten, eigen mogelijkheden, eigen verhoudingen, eigen krachten. Die passen niet in een redelijk mensenbeeld, maar ze zijn wel aanwezig. Ook deze spelen een rol in al hetgeen u bent, doet en zelfs in de wijze waarop u uw denken hanteert. Want wij mogen dat nu wel toeschrijven aan het onderbewustzijn, maar het is zeker dat deden en bewuste gedachten daardoor worden beïnvloed.

U komt dus op aarde en u bent niet zonder meer vrij: u bent geconditioneerd. U heeft bepaalde kwaliteiten als een soort Voorrecht boven anderen, maar u kunt ook beladen zijn met allerlei moeilijkheden die voor een ander mens niet eens redelijk benaderbaar of begrijpelijk zijn, hoogstens emotioneel aanvoelbaar. Dan begint u te leren om maatschappelijk te leven. Met andere woorden, u leert dat uw wereld aan een aantal regels dient te gehoorzamen. U loert, dat in die maatschappij op een bepaalde manier dient te functioneren. Maar uw innerlijk zegt: neen, dat kan niet. Ik kan dit niet zus of zo doen.

Er zijn mensen, die op een gegeven ogenblik in hun leven zover komen dat ze eenvoudig alles erbij neer gooien, omdat ze die strijdigheden niet meer kunnen verwerken. Gaat u eens kijken naar b.v. de clochards in Londen of Parijs. Daar zijn mensen onder die b.v. advocaat zijn geweest, die een lange tijd buitengewoon goed hebben gefunctioneerd en nu als schamele bedelaars en drankzuchtigen langs de wegen lopen en is nachts misschien slapen boven de roosters van de Metro. Realiseer u wat dat betekent. Mensen die losgeslagen zijn. Iemand wordt geboren met een bepaalde drang. Hij komt terecht in een wereld waarin hij die drang niet meer kwijt kan, waarin hij geen mogelijkheid meer ziet om datgene wat toch in hem zo dwingend bestaat vorm te geven. Dan krijgen we een andere vorm van drop-out. Wij krijgen de drugverslaafden, de drankzuchtigen: een vroegere vorm ervan. Wij krijgen te maken met mensen, die in opstand komen, die rebellen worden. Wij krijgen te maken met mensen wier gedrag, volgens de geldende norm althans, volledig a-sociaal is. Dan zeggen wij: dat kan niet.

Ik vind het heel vreemd dat er mensen zijn die ontzettend verbolgen reageren op het feit, dat er nog steeds diefstallen en inbraken worden gepleegd, ja, dat er op straat zelfs berovingen plaatsvinden. Terwijl deze zelfde mensen - zij het via rekenkundige trucs en andere handigheden - wel degelijk ten onrechte veel grotere kapitalen anderen ontnemen. Kijk, dat kun je niet verklaren of je moet zeggen: Er moet een gespletenheid zijn. Deze gespletenheid wordt nu duidelijk. Deze mens wordt gedreven door een begeertepatroon, door een patroon van zelfzucht of van zelfbevestiging. Maar gelijktijdig probeert hij zich vast te haken aan een sterk gereguleerd maatschappij. Daarin kunnen dergelijke afwijkingen niet voorkomen. Hij schakelt zichzelf a.h.w. helemaal uit. Wat hij zelf doet, valt immers niet onder die regels en dat hoofd. Dat is heel iets anders, zo vertelt hij zichzelf. Hij vergeet, dat redelijkerwijs een vergelijkbaarheid wel degelijk aanwezig is. Daarom gaat hij dan aan de ene kant eisen dat er voor orde en regelmaat wordt gezorgd, terwijl hij anderzijds voor zichzelf voorrechten opeist die precies overeenstemmen met datgene wat hij anderen wil verbieden. Natuurlijk een onzinnige situatie.

Laten ons nog even verder gaan kijken. Er zijn nog meer van die dingen. Iemand weet dat hij eigenlijk verstandig zou doen om op z'n eentje door het leven verder te gaan. Hij kan dan carrière maken. Hij kan zijn artistieke gaven verder ontwikkelen en al wat hij maar wil. Dan ontmoet hij een medemens en opeens is hij een en al emotie. In Nederland drukt men dat uit door te zeggen: hij denkt niet met z'n hoofd maar met z'n Als wij dan proberen de zaak goed te bekijken, dan blijkt dat instinctieve reacties mede op zuiver lichamelijke zaken en oorzaken zijn gericht en de daaruit ontstane handeling aanleiding kan zijn tot een volkomen a-logisch gedrag, terwijl de mens zelf dit soms wel beseft, maar deze logica naast zich neerlegt. Vraag u eens af in hoeverre dit zinvol is. Wij moeten proberen een eenheid te vormen met al wat er in ons bestaat. Dit betekent, dat we ook die instinctdrang moeten erkennen voor hetgeen ze is, zelfs als wij ons daaraan niet kunnen onttrekken. Het betekent dat wij al die onbewuste factoren, die ons conditioneren, moeten proberen zo niet naar voren te brengen en volledig te kennen dan toch in ieder geval te begrijpen, er zijn factoren die mij beheersen. Wij zouden het redelijk denken van de mens moeten aanpassen aan deze

erkenning van zijn eigen dan toch tamelijk complexe structuur. Is dit mogelijk? Theoretisch is het denkbaar.

Als een mens de mogelijkheid heeft om zich van een groot gedeelte van zijn instinctdrang en van een groot gedeelte van zijn innerlijke gevoelens te ontdoen door ze tot uiting te brengen, dan kan hij inderdaad zeer scherpzinnig en redelijk zeer logisch zijn. Maar zoals men zelfs in The Church of Scientology (een kerk die ik overigens niet zeer op prijs stel) de mens probeert te conditioneren tot hij alleen maar logisch functioneert, dan is dat een poging om de gespletenheid van de mens ongedaan te maken en daarmee al zijn mogelijkheden en capaciteiten op een logisch vlak te brengen en ze zo te laten ontplooiën als iets wat menselijk logisch en redelijk gezien belangrijk is. U kunt het ook omdraaien.

Er zijn andere bewegingen waar wordt geprobeerd om de mens eigenlijk alles (zijn geloof, zijn emotionele behoeften) te laten uitleven. Waar men de mens tot een soort gemeenschapsdier gaat maken dat juist in die gemeenschap zijn eigen wereld vindt. En nu het typerende, ook onder deze omstandigheden zullen de op a-logische basis levenden in staat zijn buitengewoon scherpzinnig en logisch te reageren in de maatschappij. Alleen al vanuit maatschappelijk standpunt zou die eenheid dus wel zeer gewenst zijn en zou de eenzijdigheid die op dit ogenblik een groot gedeelte van de wereld toch bepaalt, ongedaan gemaakt kunnen worden. Maar wij moeten weten waar we aan beginnen.

Er zijn op aarde nogal wat mensen die dan geestesziek heten. Een geest is over het algemeen kerngezond. Er zijn echter bepaalde lichamelijke en psychische oorzaken waardoor zij a.h.w. in verscheidene persoonlijkheden uiteenvallen. Ook dit is gespletenheid. Er is zelfs een tijd geweest dat ze in de psychiatrie troef was. Als je geen andere verklaring meer wist, speelde je gespletenheid uit en dan was het in orde. Tegenwoordig, is men gelukkig al een eindje verder. Deze z.g. ziekelijke gespletenheid komt ook voort uit het onderdrukken van een deel van de persoonlijkheid, van haar emotionaliteit, van haar behoeftepatronen. Het reguleren ervan waardoor het instinctpatroon in het gedrag komt. Juist daardoor ontstaat dan naast de naar buiten volledig aangepaste persoonlijkheid een tweede ik. Een ik, dat juist al dingen doet die maatschappelijk niet aanvaardbaar, niet meer reëel of niet meer logisch zijn. De mens is een geheel. Zijn gespletenheid is alleen maar het afwisselend tonen van bepaalde delen van de totale persoonlijkheid.

Wanneer wij over de gespleten mens spreken en dat zijn we vanavond aan het doen, dan zitten we met precies hetzelfde probleem. Wij hebben niet te maken met mensen die in twee delen uiteenvallen. Wij hebben te maken met een mensheid die om welke reden dan ook bepaalde delen van het eigen wezen, zijn kwaliteiten en persoonlijkheden verloochent en zo in een situatie wordt gedwongen waardoor ze bepaalde delen van de persoonlijkheid excessief tot uiting gaat brengen. Het is toch eigenlijk krankzinnig, als je goed nagaat dat mensen, die gelijktijdig beulen en bewakers van concentratiekampen waren in hun dagelijks leven de meest zorgzame, liefdevolle, begripvolle medeburger, huisvaders enz. waren. Hetzelfde geldt ook voor een soort dames, die zich in bepaalde kampen ook voor dergelijke diensten hebben geleend. Zodra je buiten het kamp kwam, had je met heel iets anders te maken. Het waren twee afzonderlijke persoonlijkheden. Maar zodra je in het kamp kwam, dan was je ook als bewaker onderworpen aan bepaalde denkbeelden, een soort wetmatigheid. Je moest een deel van je persoonlijkheid verloochenen. Daardoor was je uitermate wreed en onverschillig en om dat te compenseren was je buiten het kamp juist extra begrijpend, extra liefdevol. Het klinkt krankzinnig maar het is waar.

Het is eigenlijk waanzin dat mensen, die oorlogen beginnen en anderen de dood in drijven alleen maar omdat hun behoefte aan gelijk of aan macht dat nodig maakt, gelijktijdig in zichzelf de meest vrome vereerders zijn van een God en zich tot de uitverkorenen rekenen. Rationalisatie? Misschien wel, maar waarschijnlijk iets veel ergers, een gespletenheid.

Wat men op aarde doet en wat men met die macht wil doen is niet alleen de eigen persoonlijkheid op de voorgrond brengen, maar een kracht ontwikkelen waarmee je de wereld in handen hebt. Eigenlijk wil je vrede tussen jezelf en de kosmos. Je probeert die vrede op aarde af te dwingen desnoods met terreur, met allerlei dictatoriale praktijken, terwijl je aan de andere kant in God toch de rechtvaardiging vindt voor alles wat je doet, want je streeft toch naar God. Arme gespleten mensheid. Een gespleten mensheid. Je kunt er zoveel voorbeelden van vinden. Wat moeten wij zeggen van christenen die elkaar bestrijden? Het komt toch voor. Wat moeten we denken van broeders in hetzelfde geloof de islam in Irak en Iran die

voortdurend met elkaar in oorlog zijn. Wat moeten wij denken van groepen mensen als in Libanon, die meestal hetzelfde geloof en vaak zelfs een vergelijkbaar sociaal doel hebben en die alleen omdat zij het willen doorvoeren en een ander niet vertrouwen bereid zijn voortdurend opnieuw de levens van onschuldigen, van hun tegenstanders en zichzelf daaraan op te offeren? Dat is toch alleen maar te verklaren uit de gespletenheid die ik heb genoemd.

Als we naar u kijken, dan kunt u ook, als u helemaal eerlijk bent, wel toegeven dat u ook, niet helemaal redelijk bent. U probeert het wel te zijn, maar er zijn altijd wel delen van uw persoonlijkheid die om de een of andere reden onderdrukt worden. De een hunkert in zijn hart naar vrolijkheid en vreugde, maar op de een of andere manier is hij in een patroon terechtgekomen waardoor u en anderen hem aanspreken als droogstoppel. Sommigen zoeken in hun hart naar een ideaal. In hun gedrag doen ze meer denken aan Don Juan of aan Messalina. De mensen zijn zo verdeeld tegen zichzelf.

Wij kunnen God niet onderbrengen in ons denken, zoals we echte liefde niet kunnen onderbrengen in redelijk denken. Zoals bij genegenheid, vertrouwen en al die andere dingen we niet eenvoudig maar kunnen eisen of kunnen geven, maar die we in onszelf moeten voelen. Wij leven in een wereld waarin onze gevoelens veel meer dan we beseffen bepalen wat wij zijn, wat we doen, hoe wij reageren. En als we dat verstandelijk kunnen begrijpen, dan zijn we in staat om er rekening mee te houden. Wat meer is om onze kwaliteiten, die er nu eenmaal zijn, positief te gebruiken en niet onszelf en misschien ook anderen te vernietigen door de voortdurende strijdigheden tussen denken en gevoel. Aan het begin van deze inleiding heb ik gezegd: Je God. Maar God kun je redelijk niet bewijzen. Een zeer punt voor heel velen die in God geloven. Om hen tevreden te stellen wil ik allereerst stellen dat ik geloof in God. Wat is God anders dan een poging om iets een naam te geven of misschien zelfs te omschrijven waarvan wij voelen dat het wel ergens moet zijn, maar zonder dat we ooit kunnen waarmaken dat het direct manifest is.

Werpt u mij nu niet voor dat er zoveel wonderen zijn geschied. De meeste wonderen zijn ook op een andere manier te verklaren. Heel veel wonderen vallen eerder onder het hoofd: paranormale kwaliteiten dan onder het hoofd, direct ingrijpen van de Schepper zelf. Ik geloof in God, maar ik weet niet wat hij is. Laat mij dat toegeven. En als ik niet weet wat God is, hoe kan ik dan weten wat God wil, wat God van mij eist of van een ander? Ik kan het eenvoudig niet weten. Ik kan handelen volgens hetgeen ik innerlijk aanvoel wat God of het Onbekende van mij eist. Daarmee beantwoord ik in ieder geval voor een groot gedeelte aan al die patronen waarover ik al heb gesproken. Ik kan het niet van een ander vragen. Ik kan er geen leer aan verbinden die een ander tot de letter aan mijn waarheid verknocht doet zijn.

U kunt zeggen: Ik geloof in Jezus Christus. Maar ook dat is een geloof. Ik zal daar niet verder op doorgaan. Wij hebben daar vroeger al meer over gesproken. Ik weet, dat Jezus bestaat. Ik weet dat hij een grote lichtende geest is. Maar wat hij precies is, kan ik u niet zeggen. Nu heb ik persoonlijke ervaring, terwijl u het moet stellen met allerlei geschriften waarin deze Jezus op een bepaalde manier wordt voorgesteld. U weet eigenlijk niet eens zeker of hij heeft geleefd al weet ik dat hij bestaat. Waarom moet u dan van die Christusfiguur, die Jezus, iets maken dat de macht over de wereld heeft of zal krijgen? De rechtvaardiging van al datgene wat u zelf van anderen gaat eisen. Dat is niet reëel. Je kunt je innerlijke wereld niet omvormen tot iets dat jou rationeel het recht geeft anderen te domineren, te beheersen en te vormen. Mijn conclusie:

Elke mens moet eerst eens leren zichzelf een beetje te begrijpen, te weten aan welke dwangneurosen en dwangpatronen hij is onderwerpen. Op welke manier hij innerlijk staat tegenover de wereld waarin hij moet leven en wat hij daar eigenlijk van wenst. Dan pas kan hij zich redelijk gaan afvragen. Wat kan ik daarmee doen? Wat kan ik daarvan waarmaken? En dan zal blijken, dat u niet alleen tot een voor u juister en dus ook gelukkiger en beter leven komt, maar daarnaast dat de grote problemen, die kort na de overgang bij vele mensen oprijzen bij u wegvallen. Want ook hier hebben we te maken met gespletenheid.

In het duister leven is niet een noodzaak of een straf. Het is doodgewoon een niet in staat zijn een deel van datgene wat je bent en waartoe je werkelijk behoort te aanvaarden. De geest moet eveneens een eenheid zijn en kan niet delen van de stof verwerpen of ontkennen. Zomin als de stof de geest of delen van de geest kan verwerpen of ontkennen.

Deze inleiding heeft ten doel u duidelijk te maken dat er een eenheid nodig is. Een eenheid waarin intuïtie, geloof, aanvoelen en logisch denken tot een eenheid worden. Een wijze van leven waarin al datgene wat u zelf bent en u zelf voelt te moeten doen toch kan worden verenigd met het menszijn en de menselijke samenleving. Het doel van de inleiding was om duidelijk te maken dat het kan en u erop te wijzen dat het de enige manier is om geestelijk en stoffelijk verder te komen en verder te gaan dan een ontwikkeling waarbij we te maken hebben met een door instinct gedreven dier dat zijn daden vervolgens via logische denkwijzen probeert te verklaren.

DISCUSSIE

- ❖ *U heeft diverse voorbeelden van tegenstrijdigheid gegeven die tot een eenheid gebracht moeten worden. Als dit lukt, betekent dat dan dat de tegenstrijdigheid er niet meer is? Waar is die gebleven?*

Het is eigenlijk zo: als twee mensen tegenover elkaar aan een touw trekken, komt de een misschien over de streep of de ander komt misschien over de streep, maar ze komen eigenlijk niet verder. Maar als ze samen aan een touw trekken, dan kunnen ze dus twee keer zoveel verplaatsen en heb je grote kans dat er wel beweging in komt. De tegenstrijdigheid bestaat nog wel, maar omdat de beide factoren, die op het ogenblik een strijdigheid, een gespletenheid betekenen samenvloeien, wordt de benadering van de buitenwereld door een eenheid tot stand gebracht die echter dubbel zo sterk is als elk van de afzonderlijke factoren: dus door conditionering en gevoelsleven ofwel redelijk verstand.

- ❖ *Als je een tegenstelling bij jezelf constateert hoe adviseert u dan te redeneren om tot een beslissing te komen?*

Als u redeneert, komt u nooit tot een beslissing. Dat wil zeggen u komt dan tot een voornemen dat u niet kunt uitvoeren. Als u bij uzelf een tegenstrijdigheid ontdekt, vraag u af waaruit die tegenstrijdigheid bestaat. Vraag u vervolgens af, of deze tegenstrijdigheid met al haar kwaliteiten van toepassing is op iets buiten u. Probeer dit tot stand te brengen en u zult zien dat de tegenstrijdigheid u voorlopig geen zorgen baart, ofschoon ze toch wel zal blijven bestaan.

- ❖ *Is er in de zaal iemand die niet gespleten is?*

Het ligt er aan of ik alleen de stoffelijke aanwezigen moet meetellen of allen. In het laatste geval kan ik zeggen. Er zijn er enkelen.

- ❖ *Denken en handelen de sprekers in de geest ook niet nog uit een achtergrond (herinnering) en reageren ze dus ook nog onvolledig of gespleten en nog lang niet wat Krishnamurti noemt complete action?*

Om een eerlijk antwoord te geven: dat is voor zeer velen onder ons waar. Daar komt bovendien dit bij: wij leven in een andere wereld dan de uwe. Om in uw wereld actief te zijn moeten wij dus terugvallen op datgene wat wij als stoffelijke persoonlijkheid en in relatie met stoffelijke levens hebben doorgemaakt. Dat wil zeggen, dat er altijd een achtergrond is van onze stoffelijke belevingen die bepalend is voor de manier waarop wij ons manifesteren, wanneer wij uit de geest ons proberen te openbaren in het stoffelijke leven. In zekere zijn heeft u dus gelijk. Aan de andere kant wil ik hier graag aan toevoegen dat wij - zo goed wij kunnen - altijd pogen toch een mate van eenheid te behouden. Binnen de Orde zult u ontdekken dat er wel degelijk afwijkende standpunten zijn. Dat er wel degelijk verschillen van benadering en zelfs verschillen van weten bestaan. Die zijn op zichzelf niet belangrijk, omdat de achtergrond van de verdraagzaamheid een bepaalde benadering is van het gehele leven, inclusief van de mens op aarde en datgene wat zich op aarde afspeelt. Niet zonder kritiek, niet zonder een bepaalde beoordeling soms, maar aan de andere kant toch wel met een aanvaarding van hetgeen er is en een poging om vandaaruit verder te gaan.

- ❖ *Kunt u zeggen wat voor invloed het bewustwordingsproces op de mens heeft? Kun je dat zien als een zelfaanvaarding en een poging tot ordening van je innerlijk om daardoor tot een betere beleving van een dieper 'zijn' te komen?*

U moet zich goed realiseren, bewustwording heeft weinig te maken met uzelf alleen. Bewustwording is een erkenning van een samenhang tussen het ik en de wereld waardoor naarmate die samenhang beter wordt beleefd en beseft een wereld meer gaat omvatten. Wij

zeggen daarom altijd: Bewustwording is het leven in een steeds groeiende wereld waarin een steeds groeiend begrip een steeds betere reactie op al het erkende mogelijk maakt.

Of je dit aan iemand kunt zien? Ik denk het niet. Ik denk dat de meest bewuste in de ogen van vele mensen alleen maar een dwaas is. Ik ben er ook van overtuigd, dat het bewustzijn dat je verwerft op zichzelf niet kenbaar is, ook niet voor jezelf. Je groeit eenvoudig in een wereld die meer bevat dan de wereld van anderen, maar je hebt geen enkele maatstaf om te beoordelen hoe ver je bent gekomen of gegaan. Het enige, dat bij de bewustwording wel een rol speelt is, dat je steeds meer momenten krijgt van innerlijke rust, die ik dan nog niet als zelf aanvaarding wil beschrijven, maar die het ik als niet meer belangrijk beschouwt, die dus de functie in het geheel belevend zichzelf a.h.w. wegcijfert en daarbij zegt: Het is het geheel dat werkt en ik ben het punt waarop het gevoel zichzelf nu voor mij beseft.

❖ *Kan een mens komen tot een erkenning van alle delen van zijn persoonlijkheid? Zo ja, hoe?*

U kunt mij ook vragen: is het mogelijk dat iemand in de staatsloterij speelt en zesmaal achter elkaar een miljoen wint? Mogelijk is het, maar het is uitermate onwaarschijnlijk. Want een mens, die op aarde leeft, heeft in zijn stoffelijke beleving zoveel zaken waaraan hij zich niet kan onttrekken dat daardoor de volledige erkenning van zijn totale persoonlijkheid hoogstens tijdelijk en zeer incidenteel kan plaatsvinden.

❖ *Is het noodzakelijk dat een mens de bron of oorsprong van zijn emoties leert kennen?*

Het kan in vele gevallen een hulpmiddel zijn, als die emoties je te veel beheersen. Het kennen van de oorsprong helpt je dan om ze binnen de perken te houden, maar noodzakelijk is het niet. Wel de erkenning van de emoties als zodanig en het aanvaarden van die emoties zoals ze zijn. Dat is een noodzaak.

❖ *Zou je ze niet kunnen omvormen? Een ander evenwicht daar tegenoverzetten?*

Mag ik het heel eenvoudig zeggen: wat u voorstelt, is een auto nemen en er dan een paard voor spannen. Dat kan natuurlijk. Je krijgt een beweging van een andere aard, maar een andere aard van bestuurbaarheid en wat er verder bij te pas komt. Maar of dat nu werkelijk zinvol is, betwijfel ik. Ik geloof, dat je moet uitgaan van het standpunt, ik moet leven met de wereld zoals ze is. Ik moet niet leven met de wereld zoals ze gisteren was of morgen zal zijn. Ik moet leven met de wereld zoals ze nu voor mij bestaat. Ik moet in die wereld zo leven dat ik vrede kan hebben met mijzelf zonder gelijktijdig door de wereld buiten mij vernietigd te worden.

❖ *Stimuleert het je richten op een innerlijke wereld de emoties en krachten die hierin verborgen liggen? Sommige mensen cultiveren hun innerlijke wereld. Zijn die de ware tovenaars?*

Een tovenaars is iemand die door erkenningen of zelfs maar fantasieën in zijn innerlijke wereld in staat is om uiterlijke resultaten (externe resultaten) tot stand te brengen die voor een ander niet redelijk voortvloeien uit de bestaande situatie. In deze zijn zou je kunnen zeggen: iemand, die zich op zijn innerlijk richt, leert zijn emoties maar ook zijn innerlijke waarde, zijn gevoelens en achtergronden te gebruiken. Hij kan daardoor inderdaad vaak tot prestaties komen die voor een ander onbegrijpelijk zijn maar voor hemzelf blijft er altijd een zekere samenhang, een soort logica bestaan, ook als die niet binnen de aanvaarde logica is onder te brengen. Aan de andere kant moet u zich goed realiseren dat iemand die zijn innerlijk te zeer cultiveert, zich gelijktijdig afsnijdt van de buitenwereld. Door dit isolement is bij dan niet meer in staat om zichzelf juist te kennen in zijn werking in die wereld en dat is belangrijk. Want het kenteken van de mens is dat hij vanuit zich de wereld kan waarnemen, maar ook schouwende vanuit de wereld zichzelf kan trachten te bezien.

❖ *Kan een dier dat niet?*

Ik denk, dat er dieren zijn die dat kunnen. Maar ik geloof niet dat er veel dieren zijn die dat doen. Het is typerend voor de menselijke samenleving (de gedragspatronen van de mens) dat men voortdurend bezig is om ook te kijken hoe men er tegenover een ander uit ziet. Er zijn zelfs mensen die kleden zich omdat zij uitgaan van de preferenties die zij bij anderen veronderstellen.

❖ *Moet een mens zijn duistere kant eerst volledig kennen voordat hij in zijn persoonlijkheid verder kan komen?*

Ik betwijfel dat. De meeste mensen die de duistere kant van hun wezen voortdurend volledig bestuderen en leren kennen raken daar zozeer op verliefd dat zij de andere kant van hun wezen verwaarlozen. Ik zou zeggen: Wanneer je tot een erkenning komt van goed - zij het vanuit een persoonlijk standpunt - ontstaat er vanzelf een meeromvattend begrip van kwaad vanuit hetzelfde persoonlijke standpunt. Dus als je naar het goede streeft, dan is er meer dat je als onjuist ervaart. Het is deze ervaring waardoor een zekere werelduitbreiding mogelijk is met als gevolg een verdieping van het eigen besef van datgene wat voor het ik evenwichtig en goed is.

❖ *Hoe dienen wij het hallucineren en het horen van stemmen bij psychiatrische patiënten te interpreteren?*

Dat is een vraag waarover ik wel 3 lezingen kan houden van een uur of twee. Enkele punten daarover maar zeer in het kort. Als wij te maken hebben met het horen van stemmen, dan proberen wij er eerst achter te komen hoe deze stemmen klinken. Blijkt het dat ze tevens een ruis vertonen, dan gaan we uit van een storing in het gehoororgaan, dat kan zelfs een verstopte buis van Eustachius zijn. In andere gevallen is er een zeker ritme in de stem kenbaar en dan moeten we ons afvragen of hier de bloedsomloop niet mede een rol speelt. De geluiden waarop de aandacht is gericht worden de drager van gedachten die men voor zichzelf wel koestert, maar zelf nog niet heeft gerealiseerd. Is dit alles niet het geval, is de stem duidelijk verstaanbaar en komt ze slechts incidenteel tot uiting, dan moeten we aannemen dat hier sprake is van hetzij een telepathisch rapport, hetzij een rapport met de geest dat echter door de persoon in kwestie niet of niet volledig wordt beseft.

Wat betreft de hallucinaties, wat is de aard daarvan? Laten we niet vergeten dat zeer vele hallucinaties niets anders zijn dan een poging om een niet aanvaardbaar leven een inhoud te geven. Maar indien de hallucinaties duidelijk en omschreven zijn, als ze een zekere zijn en samenhang vertonen, dan mogen we aannemen dat in enkele gevallen althans de hallucinatie niets anders is dan het vertalen van externe signalen in beelden, die uit de herinneringsinhoud worden opgebouwd, maar een complexiteit bezitten die daarin misschien nog niet aanwezig was.

Ten laatste kunnen wij volledige beelden ontvangen die een andere bron hebben. De bron kan uit de geest komen. Ze kan uit de omgeving stammen. Ze kan stammen van een bepaald iemand die een zekere telepathische begaafdheid als zender heeft. Daarbij behoeft het signaal niet bewust te worden uitgestraald. In al deze gevallen moeten we dus eerst nagaan, wat is de oorzaak? In 9 van de 10 gevallen blijft dat: als wij de patiënt tot een meer reëel besef brengen van zijn eigen wereld en de stemmen of de beelden kunnen herleiden tot delen van zijn persoonlijkheid die verschijnselen dan verdwijnen. In het geval dat ze blijven voortdurend is het belangrijk deze zo goed mogelijk te noteren, de inhoud daarvan te vergelijken en indien de hallucinaties ofwel een ontwikkeld patroon vertonen, danwel incidentele gegevens over b.v. vele delen van de wereld bevatten, dan moeten we aannemen dat hier sprake is van een overgevoeligheid waarbij externe invloeden een rol spelen. Dit laatste kan zelfs het bovenbewustzijn van de mensheid zijn.

❖ *Enkele landen kennen een soort gespletenheid in hun karakter. In het Russische volk zien we enerzijds kameraadschappelijkheid anderzijds het slachten. Is dit slachten inherent aan het karakter of een gevolg van de vele aanvallen van buitenaf? In Amerika is onzekerheid en een sterk meerwaardigheidsgevoel. Wat is primair?*

Om het heel simpel te zeggen. De Slavische volkeren hebben bepaalde sterke emoties die op grond van hun hele geschiedenis een steeds grotere betekenis hebben gekregen. Daar zijn ook verbondenheidsgevoelens bij, maar niet wat u noemt kameraadschappelijkheid. Er is eerder een emotionaliteit die onder omstandigheden onmiddellijk zelfs in een tegengestelde uiting kan omslaan. Bijvoorbeeld: Een Rus kan je omarmen en je vervolgens doden zonder dat het voor hem een verschil uitmaakt: omdat beide uitingen voor hem een soort aanvaarding zijn. In het ene geval van de persoon, in het andere geval van de strijdigheid van je denkbeelden met de zijne. Het volk als geheel bezit een zeker wantrouwen. Dit is historisch redelijk gebaseerd. Het is bovendien in de oude revolutionair bijzonder sterk verankerd gezien de gebeurtenissen tijdens de revolutie en kort daarna toen buitenlandse troepen op heus niet zachtzinnige wijze samen met de Wit-Russisch troepen hebben getracht de revolutie te breken. Kijken we naar de Amerikanen, dan zien we aan de ene kant een groot zelfvertrouwen. Men moet in zichzelf geloven, anders is men geen man, geen vrouw. Verder: de samenleving eist een bepaalde erkenning van de persoonlijkheid. Je begint dus een ander te erkennen op jouw manier in de

hoop dat hij jou een erkenning geeft die voor jou bevredigend is. Is dit laatste niet het geval, dan ontstaat een grote verontwaardiging. Er is geen sprake van een werkelijk meerwaardigheidsgevoel. Er is eerder sprake van een erkenningsbehoefte die echter voor de meeste Amerikanen een wat macho-karakter heeft: met andere woorden een aanvaarding van een zekere dominantie impliceert.

❖ *De komeet van Halley heeft invloed op de stoffelijke, psychische en geestelijke kanten van de mens. Wat is daarvan de betekenis?*

Dit heeft weinig met gespletenheid te maken. In de eerste plaats: kometen zijn lange tijd onverklaarbare verschijnselen geweest. Hierdoor ging men hun verschijning aan de hemel zien als tekenen van God of van de goden. Ik verwijs naar de oude z.g. godsalfabetten, geschriften die aan de hemel worden afgelezen, vooral de sterren die tegen de horizon zichtbaar waren. Ongewone verschijnselen aan de hemel kwamen voor de ouden voort uit de goden. Onbewust blijft men die associatie handhaven. Dan zien we verder dat de mensen er iets van verwachten. Dit op zichzelf is dus al reden om daar ook enige gevolgen van te verwachten. Ten laatste: De massa van de komeet van Halley is niet zo groot dat daardoor een wezenlijke verstoring in de omloopbanen of de onderlinge in stand houdende velden van het zonnestelsel tot stand wordt gebracht. Dientengevolge zal over het algemeen de invloed klein of zelfs niet aanwezig zijn. Een uitzondering is hier te maken als een passage bij een planeet geschiedt binnen ongeveer 150.000 mijl. Op dat ogenblik namelijk is de geringe massa door haar snelheid wel degelijk een beïnvloeding van de eigen velden van de planeet en daardoor mede een invloed die zowel psychisch of stoffelijk kan uitwerken op alle leven op die planeet.

❖ *Moet je maar aanvaarden dat sommige mensen veel energie in zich hebben en anderen weinig? Zoals je moet aanvaarden dat de een groot en slank is en de ander kort en dik?*

Energie is afhankelijk van heel veel factoren waaronder emotionele maar daarnaast ook zuiver lichamelijke. De evenwichten van interne secreties b.v. kunnen ervoor zorgen dat u traag bent in bepaalde reacties. Dan zullen anderen zeggen dat u lui bent. U bent dat niet werkelijk, maar u heeft een tijdsspanne nodig om te reageren en te verwerken die voor een ander niet helemaal aanvaardbaar is. Dat is geen kwestie van minder energie. Begrijp mij wel. Want het is heel goed mogelijk, dat als zo iemand eenmaal tot een daad overgaat die dan veel vollediger en met veel meer energie wordt volbracht dan door iemand die veel sneller reageert. Ik geloof, dat u dus die patronen moet aanvaarden. Maar als u te maken hoeft met iemand, die bijzonder laks is in uw ogen, dan is het verstandig op eens even na te gaan of daar bepaalde medische oorzaken voor zijn of misschien - wat ook voorkomt - zintuiglijke oorzaken. Daarnaast kunt u nog, als deze niet aanwezig zijn, nagaan of er misschien een bepaalde psychische druk is. Op grond daarvan is het vaak mogelijk zo iemand te helpen zijn eigen reactiepatroon (wat u noemt zijn energie) een beetje meer aan te passen aan datgene wat de omgeving eist. Aan de andere kant worden personen zeer energiek genoemd, omdat ze te eenzijdig zijn in hun denken om een veelheid van gegevens gelijktijdig te verwerken. Het resultaat is, dat ze zeer stug in een bepaalde richting doorgaan en daarin allerlei energieën steken, maar daarbij eigenlijk niet meer energie verbruiken dan een ander die een groot gedeelte van die energie nodig heeft om af te wegen, om beelden te vormen en besluiten te nemen.

❖ *In welke mate heeft de kracht van willen te maken met de energie die men tot zijn beschikking heeft. Want je kunt verschrikkelijk passief niet willen waarin je dan een heleboel energie steekt.*

De energie die u zuiver lichamenlijk bezit, kan van zuiver lichamenlijke situaties afhankelijk zijn. Ze kan beïnvloed worden door voeding e.d. Maar als we dat even buiten beschouwing laten, dan kunnen we zeggen: willen is in feite een intense vorm van begeren. Een begeerte, die voor het verstand niet aanvaardbaar is, kan niet volledig worden waargemaakt. Als u probeert waar te maken wat het verstand van u eist, dan geeft u daaraan voor uw eigen gevoel wel alle energie, maar u bent over het algemeen wat resultaten betreft toch op een veel lager niveau dan als u daarin helemaal zou opgaan. Hetzelfde geldt voor uw emotionele en verstandelijke problemen. U moet zich dus niet afvragen, of u met ijzeren wilskracht bezig kunt zijn terwijl u ondertussen dingen doet die u niet wilt. U moet zich realiseren, dat begeren en angst de twee meest intense drijfveren zijn die er voor een mens bestaan en dat ze vele vormen kunnen aannemen. Als een van deze drijfveren werkelijk aanwezig is en overeenstemt met de mogelijkheden buiten u, dan zult u met zeer grote wilskracht, want zo noemt men dat dan, zeer veel en meestal zelfs in betrekkelijk korte tijd tot stand kunnen brengen.

❖ *Leiden deze acties van begeren en willen niet juist tot gespletenheid? In ieder geval bij de passieve mens die zaken niet onderdrukt doordat hij wordt overheerst. Heeft Boeddha niet gezegd dat we van al deze zaken maar liever moesten afzien?*

De Boeddha heeft dat niet precies zo gezegd. De Boeddha heeft wel gezegd: "Als wij beseffen dat er niets is dat wij behoeven te vrezen en niets iets dat wij van node hebben omdat wij zijn, dan"ik meen, dat dit uit een toespraak is die gehouden is in een theehuis. De Boeddha heeft op vele vreemde plaatsen zijn toespraken gehouden zowel in paleizen als op verlaten gronden, in een bos dat zij cadeau hadden gekregen enz.. Wat dat betreft was de Boeddha zo, dat hij niets verwierp, omdat de waarheid alle dingen omvat en niet alleen datgene wat een ander goed vindt. U heeft dus gelijk in uw stelling. Maar u moet wel begrijpen, dat om niet te begeren je moet begeren. Zo blijft hij begeren en komt hij niet tot een toestand waarin het begeren zelf hem verlaat tot hij zelfs niet meer begeert niet te begeren. Het is niet alleen maar een woordenspel. Het behoort tot een van de gezegden van Anakanda.

❖ *Kunt u nog iets zeggen ten aanzien van het hoger ik?*

Er is over het hogere ik niet veel te vertellen, tenzij wij er is een tijdloosheid waarin wij eveneens bestaan. In deze tijdloosheid omvatten wij al datgene wat wij ooit kunnen zijn of ooit zijn geweest. Het besef hiervan is het totale besef zodat het superego dus in wezen de essentie is van ons totaal zijn. Omdat wij een groot gedeelte van deze factoren niet of onvolledig beseffen is onze relatie met het superego dus altijd eenbeperkte, tenzij wil komen tot een absoluut vergaten van het huidige ego. Maar dan kunnen wij opgaande in het grote geheel van een superego daaruit niets terugbrengen wat niet al behoort tot ons huidig besef.

B E S L U I T

Wij hebben gesproken over de strijdigheden of gespletenheden die in de mens en in het mens-zijn en de mensheid bestaan. Ik wil daarop niet zo nadrukkelijk altijd weer ingaan. Dat moet u begrijpen. Het is een onderwerp dat in feite werd gesteld over geloof en denken waaruit wij deze titel hebben gedistilleerd.

Het is misschien goed te begrijpen dat er in elke mens een verdeeldheid bestaat. Want als we niet kunnen aanvaarden dat geloof en verstand gewoon twee verschillende dingen zijn, dan kunnen wij niet komen tot een samensmelting van beide in onszelf zonder gelijktijdig het contact met de werkelijkheid rond ons te verliezen.

Als wij spreken over de gehele wereld en alles wat daarin gebeurt, dan komen we ook dergelijke tegenstellingen en strijdigheden voortdurend tegen. Wij moeten deze aanvaarden. Ze zijn deel van het bestaan. Maar voor onszelf moeten we proberen datgene te vinden wat deze strijdigheden verbindt en niet zoals veel mensen doen een steeds scherpere begrenzing en scheiding tussen beide aanbrengen. Als wezen zijn we een geheel, ook al is voor ons besef de gespletenheid en de strijdigheid een feit. Als wij leren leven als een geheel, dan zullen wij beter kunnen waarmaken wat er aan belangrijke factoren in ons leeft. Wij zullen daarnaast in de wereld kunnen leven zonder de werkelijkheid daarvan uit het een te verliezen.

Ieder, die zoekt naar bewustwording en waarheid, moet begrijpen dat bewustwording de erkenning is van jezelf in de wereld waarin je denkt te leven en dat de waarheid is de verbondenheid die in en door jou bestaat met al het zijnde. Het is deze weg, die we moeten gaan. Het gaan van deze weg kan op vele verschillende wijze geschieden. Niemand kan zeggen welke weg de beste is. Je kunt alleen zeggen welke weg jezelf wilt gaan. Maar als u dan kiest voor een dergelijke weg, begin dan niet met te spreken over hetgeen er in de wereld fout is, dat kunt u later altijd nog doen. Praat ook niet over hetgeen er met uzelf fout is. Vraag u af wat uw wereld voor u betekent, wat u voor uw wereld betekent, en hoe u deze relatie op een voor u aanvaardbare wijze zo goed en zo intens mogelijk kunt aanknopen.

Wie zoekt naar de eenheid wordt door de verdeeldheid niet te zeer gestoord. Maar hij, die eerst zoekt de verdeeldheid te beseffen, zal de eenheid niet meer kunnen vinden. Wij moeten streven naar het goede. Niet omdat het goede beter is dan het boze, maar omdat het goede het aanvaardbare is. Het aanvaardbare waarnaar wij streven brengt ons als vanzelf in contact met het aanvaardbare en dan kunnen wij een geheel vormen. We kunnen proberen uit alles toch een eenheid te maken die het ons mogelijk maakt verder te leven zonder innerlijk in conflict te komen zonder onnodig uiterlijke conflicten te veroorzaken.

Laten wij daarnaast nog oven constateren dat in een wereld als de uwe een ieder tot op zekere hoogte de plicht en het recht heeft zichzelf te verdedigen. Je hoeft niet weerloos te zijn. Maar een verdediging die uitgaat van de vernietiging van het andere is altijd verkeerd. Je moet uitgaan van het vinden van de mogelijkheid tot eenheid of samenwerking met het andere. Pas daar waar je deze eenheid voor jezelf kunt vinden, kun je haar in het andere misschien waarmaken. Wie met verdeeldheid leeft, veroorzaakt verdeeldheid. Wie in zich probeert te leven in, met en vanuit de eenheid, zal rond zich een steeds grotere eenheid, een steeds groter begrip scheppen. Dit is, meen ik, de belangrijkste gedachte van deze bijeenkomst.

U kunnen veel meer zijn, als we beginnen met onszelf en onze wereld eerst eens te accepteren. We kunnen veel meer bereiken, als wij positief zijn en onze kritiek hoogstens beschouwen als een soort kader waarin ons begrip voor vooruitgang en eenheid wordt opgebouwd. Ten laatste, wij moeten samen met anderen leven of we willen of niet. Daarom mogen wij nooit anderen afwijzen of afstoten, indien voor ons de vorm, die het contact aanneemt, onaanvaardbaar is. Maar laten we wel begrijpen, dat het andere ook zijn rechten heeft, dat het andere zichzelf mag, ja moet zijn, zo goed als wijzelf dit mogen en moeten zijn. Uit deze erkenning ontstaat niet alleen verdraagzaamheid, maar de mogelijkheid tot een werkelijke liefde tot de naaste en tot een werkelijke groei van het bewustzijn.

Daarmee neem ik werkelijk afscheid van u. Denk hierover maar eens na en probeer niet te krampachtig er iets mee te doen. Houd het in herinnering, maar als het zo te pas komt, pas het dan een keertje toe, dan komt u vanzelf verder.